

Univerza v Ljubljani

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

SODOBNI TRG DELA IN MI NA NJEM

ali

MESTO ŠOLE V 21. STOL.

dr. Sabina Ž. Žnidaršič, KC UL

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

izhodišča

- Trg dela se spreminja
- Narava dela in delovnih odnosov se spreminja
- Poklici izginjajo, nastajajo novi, se spreminjajo
- Karijerne poti niso več (nujno) premočrtne
- Spreminjajo se pričakovanja mladih na trgu dela
- Namen in vloga izobraževanja se spreminja – se res?!

KAJ O JUTRIŠNJEM TRGU DELA VEMO?

NENEHNO SE BO
SPREMINJAL

NIČ VEČ NE BO TAKO, KOT
JE BILO, npr., V ČASU
NAŠIH STARŠEV

MNOGIH POKLICEV NE
BO VEČ

NASTALI BODO POVSEM
NOVI POKLICI

ŠOLA NE BO
IZOBRAŽEVALA ZA NOVE
POKLICE

MNOGO POKLICEV SE BO
ZELO SPREMENILO –
spremenile se bodo
delovne naloge,
zahtevnost, potrebna
znanja...

DELAVNIK SE BO
SKRAJŠAL

KAJ O JUTRIŠNJEM TRGU DELA VEMO?

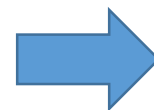
„Nove tehnologije bodo močno spremenile naravo dela **na vseh področjih in v vseh poklicih.**“ Klaus Schwab, *Četrta industrijska revolucija*, 48.

Do leta 2020 bo v svetovnem merilu izginilo več milijonov delovnih mest.

V Sloveniji bo do leta 2030 izginilo 43% delovnih mest v industriji.

pospeševalci sprememb: TEHNOLOGIJE 21. STOLETJA

- **UMETNA INTELIGENCA**
- **GENETIKA/BIOLOGIJA**
- **BLOČNE VERIGE
/BLOKCHAIN**

NA VSA PODROČJA:

- **ZASEBNOST**
- **IZOBRAŽEVANJE**
 - **DELO**
 - **ODNOSI**

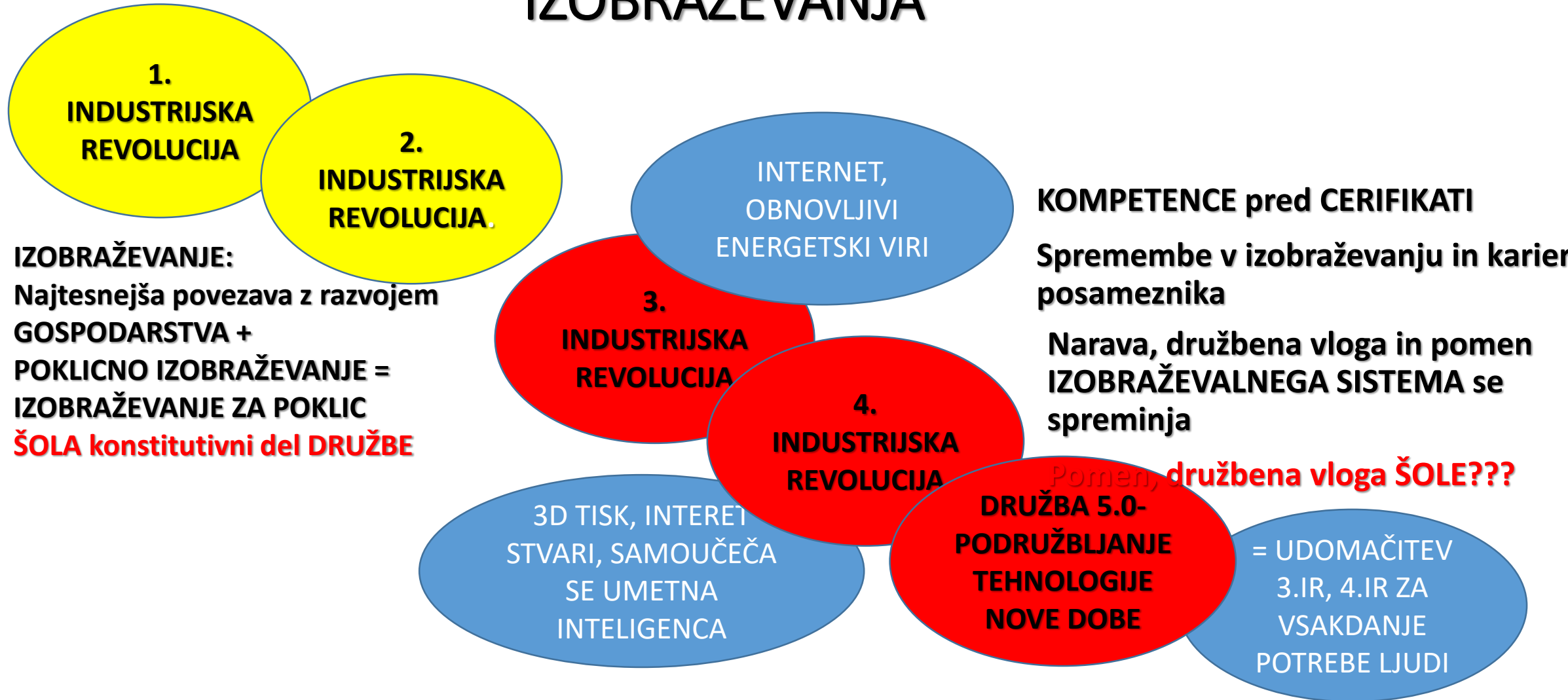
ZAKAJ DELOVNA MESTA IZGINJAJO?!

IN KAJ IMA S TEM SISTEM IZOBRAŽEVANJA?!

Delovna mesta izginjajo zaradi razvoja znanosti in tehnologije - zaradi

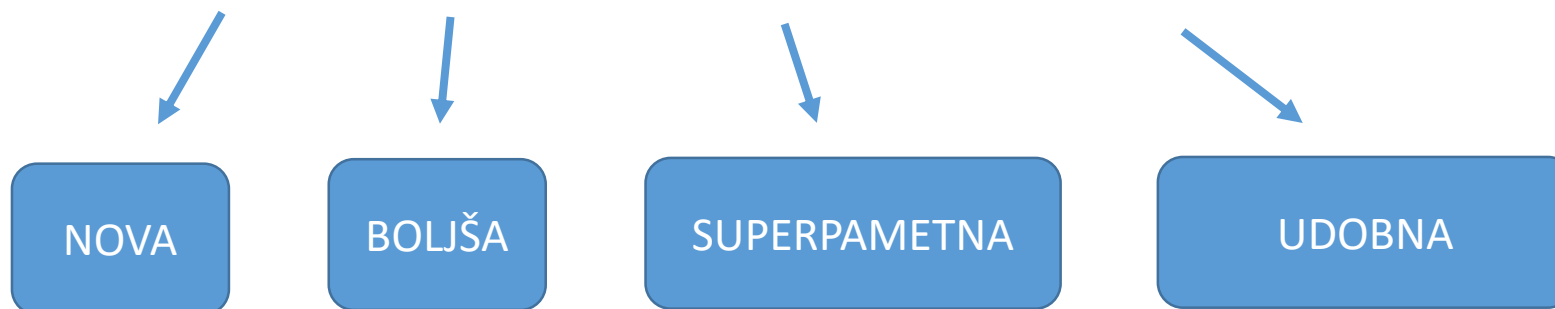
INDUSTRIJSKE REVOLUCIJE

Razvoj človeških družb – razvoj odnosa do DELA in do IZOBRAŽEVANJA

DRUŽBA 5.0

DRUŽBA 5.0 = JAPONSKI VLADNI PROGRAM

Boljše sodelovanje ljudi in strojev

LJUDJE

Digitalizacija in njena integracija za boljše življenje

demografija ...

ZAKAJ DELOVNA MESTA IZGINJAJO?!

ČLOVEŠKE DRUŽBE
NISO RACIONALNE!

- ČE STA 1. IN 2. IR ZAHTEVALI VEDNO NOVO DELOVNO SILO (in vedno nove in pridobitne potrošnike),
- SE NOVE IR KAŽEJO KOT TISTE, KI BODO ČLOVEŠKO MANUALNO, REPETATIVNO, ZDRAVJU ŠKODLJIVO, FIZIČNO NAPORNO... DELO, UKINILE (oz bi ga bile sposobne ukiniti!)

VRNITEV V RAJ!

?

STRAH?

**EKSISTENCIALNA
DRUŽBENA GROZA**

**NOVA DRUŽBA,
NOVA VSEBINA POJMA
DELO?**

POKLICI, KI IZGINJAJO:

tisti, ki jih je mogoče razstaviti na posamezne, preproste, sedaj, avtomatizirane/digitalizirane/robotizirane operacije

- telefonska prodaja;
 - administrativno osebje za obračun davkov;
- zavarovalni cenilci,
 - avtomobilska zavarovanja;
- športni sodniki in drugo športno osebje;
 - tajniki v odvetniških pisarnah;
- strežno osebje v restavracijah, barih in kavarnah;
 - nepremičninski posredniki;
- izvajalci v kmetijstvu;
 - tajniško osebje, razen v pravu, zdravstvu in na vodstvenih položajih;
- kurirji in dostavljači. (Klaus Schwab, 51)

POKLICI, NAJMANJ PODVRŽENI AVTOMATIZACIJI:

V CENTRU SO/SMO LJUDJE

- **socialni delavci na področju mentalnega zdravja in zlorabe snovi;**
 - **koreografi;**
- **zdravniki in kirurgi;**
 - **zdravstveni terapevti;**
- **psihologi, terapevti;**
 - **zaposleni v kadrovskih službah;**
- **analitiki računalniških sistemov;**
 - **antropologi in arheologi;**
- **pomorski inženirji in pomorski arhitekti;**
 - **vodje prodaje;**
- **izvršni vodilni kader. (K. S., 51)**

NOVI POKLICI - ŽE - DANES

1. DISPEČER DRONOV
 2. ETIK NOVIH ZNANOSTI
 3. NANOZDRAVNIK
 4. KOORDINATOR POUČEVANJA OTROKA NA DOMU
 5. IZVRŠNI PRODAJNIK
 6. INVESTICIJSKI BANČNIK
 7. AKTUAR
 8. RAZVIJALEC SOFTWARE
 9. SPECIALIST ZA 3D TISKANJE
 10. DIGITALNI ARHEOLOG
 11. IDEA MANAGER/IDEJNIK
 12. PODATKOVNI RUDAR
- A. UPRAVLJALEC SOCIALNIH MEDIJEV
 - B. UREDNIK DIGITALNIH SOCIALNIH SKUPNOSTI
 - C. SOCIALNI GERONTOLOG
 - D. SPECIALIST ZA ZASEBNOST
 - E. ANALITIK POSLOVNIH BAZ
 - F. DISPONENT – ORGANIZATOR TRANSPORTA V MEDNARODNEM PROMETU
 - G. ORGANIZATOR LOGISTIKE
 - H. OSEBNI TRENER
 - I. POSLOVNI ANALITIK INFORMACIJSKIH TEHNOLOGIJ
 - J. SPECIALIST STROJNEGA VIDA
 - K. SVETOVALEC ZA PRODAJO ELEKTRIČNE ENERGIJE

NOVI POKLICI - ŽE - DANES

- I. STROKOVNJAK ZA GEOMATIKO – GIS ANALITIK
- II. STROKOVNJAK ZA IZVEDBO VERIŽNIH KOMPENZACIJ IN IZTERJAVO
- III. SVETOVALEC ZA E-POSLOVANJE
- IV. IT VARNOSTNI INŽENIR/ARHITEKT VARNOSTNIH REŠITEV
- V. STROKOVNJAK ZA VIRTUALNE VALUTE
- VI. SKRBNIK KLJUČNIH STRANK
- VII. INVESTICIJSKI BANČNIK
- VIII. STROKOVNJAK SPLETNEGA MARKETINGA
- IX. SPLETNI PRODAJALEC/SVETOVALEC
- X. ORGANIZATOR DOGODKOV
- XI. SPECIALIST ZA ISKANJE TALENTOV IN KADRA PRIHODNOSTI
- XII. MANAGER ZA SREČO ZAPOSLENIH

POKLICI, KI PRIHAJAJO

- **ODSTRANJEVALEC SLABIH SPOMINOV/AMNEZIJA KIRURG**
[ODSTRANJEVALEC SLABIH SPOMINOV/AMNEZIJA KIRURG](#)
- **AGENT ZA ČLOVEŠKE ORGANE**
- **SPECIALIST ZA KATASTROFE**
- **PROFESIONALNI PRIJATELJ**
- **PSIHOTERAPEVT ZA SMRT**
- **ORGANIZATOR PRIVATNEGA ŽIVLJENJA**
- **PROFESOR ZA SOCIALIZACIJO IN DRUŽENJE**
- **ODVETNIK ZA VIRTUALNO LASTNINO**
- **SEMENSKI KAPITALIST V KMETIJSTVU**
- **GEOINŽENIR ZA UPRAVLJANJE VREMENA IN RASTLIN**
- **INŽENIR ZA SELITVE ŽIVALI**
- **ORGANIZATOR ZASEBNEGA ŽIVLJENJA**
- **SVETOVALEC ZA OSEBNO PRODUKTIVNOST IN ORGANIZACIJO ČASA**
- **SPECIALIST ZA ZASEBNOST**
- **URBANI AGRONOMI**
- **FLEBOTOMISTI**
- **GENETSKI SVETOVALEC**

- **SEMENSKI KAPITALIST V KMETIJSTVU**
- **GEOINŽENIR ZA UPRAVLJANJE VREMENA IN RASTLIN**
- **INŽENIR ZA SELITVE ŽIVALI**
- **ORGANIZATOR ZASEBNEGA ŽIVLJENJA**
- **SVETOVALEC ZA OSEBNO PRODUKTIVNOST IN ORGANIZACIJO ČASA**
- **SPECIALIST ZA ZASEBNOST**
- **URBANI AGRONOMI**
- **MANAGER ODNOSOV MED STROJI IN LJUDMI**
- **ANALITIK CYBER MEST**
- **RAZISKOVALEC/DETEKTIV PODATKOV**
- **OSEBNI UPRAVLJALEC SPOMINA**
- **DIGITALNI KROJAČ**
- **UPRAVLJALEC GENETSKE DIVERZITETE**

Kaj pa „intelektualni“ poklici

Proces transformacije

Pravnik

[delo sodnikov](#) [delo pravnikov](#) ...

Zdravnik

[Kirurgija](#) diagnostika perspektiva?

Učitelj

[leta 2030 se bodo otroci učili z roboti](#) [kompetence pred spričevali](#)

Novinar

Igralec

Prevajalec

Editolog

...

Kaj delodajalci iščejo?

spretnosti

- komunikacijske
- analitične/raziskovalne
- uporaba sodobne tehnologije
- fleksibilnost
- vodstvene
- multikulturnost
- organizacijske
- administrativne
- reševanje problemov
- timsko delo

kompetence za jutri

1. prepoznavanje bistva
2. socialna inteligenca
3. izvirno razmišljanje
4. multikulturnost
5. računalniško razmišljanje
6. pismenost v novih medijih
7. transdisciplinarnost
8. ustvarjalno mišljenje
9. kognitivno upravljanje obremenitev
10. virtualno sodelovanje

VEŠČINE/SPRETNOSTI/SKILLS

Pridobljene z vajo, repeticijo,
obvladovanje operacij
MOJSTRSTVO

1. mehke: krepijo našo vpetost in interakcije v socialnem okolju
2. poklicne: poklicno specifične

GENERIČNE-prenosljive
multiplicirani učinki na različnih
področjih

STROKOVNO SPECIFIČNE
poklicno mojstrstvo

KOMPETENCE

Kreativni seštevek posameznikovega:
ZNANJA, SPRETNOSTI, IZKUŠENJ,
PREPRICANJ, MOTIVACIJE, AMBICIJ...

KOMPETENTNOST=
„DELOVNA INTELIGENCA“
delovna odličnost

- TEMELJNE- del OŠ kurikula
- GENERIČNE
- MEHKE (socialne)
- TEHNIČNE

instrumentalne (orodja)
interpersonalne (notranje)
intrapersonalne (medosebno)
sistemske (sodelovanje,...)

komunikacijske
številski predstavljaljivost
naravoslovne, matematične
digitalna pismenost
učenje učenja
socialne
inovativnost, podjetnost
kulturna in državljanska zavest

Spretnosti do leta 2030

INTERPERSONALNE SPRETNOSTI:

- ❖ Poučevanje
- ❖ Socialna dojemljivost, senzibilnost in koordinacija, povezovanje
- ❖ Znanje na področju psihologije, antropologije

KOGNITIVNE SPRETNOSTI:

- ✓ Originalnost, izvirnost
 - ✓ Aktivno učenje
 - ✓ „Fluency of ideas“

SISTEMSKE SPRETNOSTI

- Prepoznavanja, razumevanja, sodelovanja, povezovanja v socialno-tehničnih sistemih/skupnostih
- Presojanje, odločanje, sprejemanje odločitev
- Analitičnost
- Vrednotenje sistemov

INTERDISCIPLINARNOST in POVEZLJIVO/KOMUNIKATIVNO ZNANJE

KAJ BO NA SODOBNEM TRGU POMEMBNO? KAJ MORAM IMETI, DA BOM USPEŠEN?

Fokus premikamo od **POKLICA** k **IZZIVOM, REŠEVANJU PROBLEMOM**

 k posameznikovim **INTERESOM, SPOSOBNOSTIM, SPRETNOSTIM**

Razvoj spretnosti, kompetenc bo bistveno določalo potek posameznikove kariere
DELO=POKLIC=ZAPOSILITEV se umika sodelovanju pri

 različnih **PROJEKTIH** v različnih timih, v različnih **DELOVNIH SITUACIJAH/ODNOSIH**

 kar krepi, razvija posameznikove **KOMPETENCE** in dviga **ZAPOSILJIVOST**

NAJVEČJA OVIRA PRILAGODITVI NOVIM RAZMERAH SO NAŠA PREPRIČANJA (nezavedna zavezanost utečenim praksam) **IN NEZNANJE**

Kako poučevati?! Kaj razvijati?!

- **ZNANJE:** funkcionalno, generično, povezljivo, interdisciplinarno

- Razvoj temeljnih **kompetenc, spretnosti:**

1. povezljivo znanje
2. sodelovalnost
3. samostojno učenje
4. pismenost/pismenosti

- Vzgoja za **vrednote:**

1. So-odgovornost
2. Samozavest
3. Delavnost
4. Prizadevnost
5. Družbena odgovornost

- **Osebnostna naravnost:**

1. Motiviranost
2. Veselje do spoznavanja novega ...

NAČINI/PRISTOPI/METODE

- Skupinsko učenje
- Formativno vrednotenje
- Avtentično učenje
- Individualizirani pristopi
- Povezovanje/interdisciplinarni pristopi
 - Projektno delo
- **Spodbujanje in vrednotenje neformalnega, priložnostnega učenja (sodelovanje, prostovoljstvo, družbeno angažirano delo/učenje, pridobivanje izkušanj...)**

REZILIENCA

KAKO LAHKO/NAJ ŠOLE DOSEGAJO TE CILJE?

- **KURIKUL(-i)?**

- **MERJENJE ZNANJA (ocenjevanje – kaj to je?)**

- **KAKO MERITI, KAM VKLJUČITI OBŠOLSKE, OBKURIKULARNE VSEBINE?**

- **VLOGA, NALOGA UČITELJEV?**

Alternative, prihodnost družb

Organizacija družbe

HIBRIDNE OBLIKE

- ✓ Sodelovalna, družba delitve
- ✓ Kapitalistična
- ✓ Ekonomija države
- ✓ Tretji steber
gospodarstva/Socialna
ekonomija
- ✓ ...

Organizacija dela

- FLEKSIBILIZACIJA (nove oblike dela)
- PROJEKTNO DELO
- Delovna, poklicna mobilnost
- Teleworking (delo „od doma“)
- Svobodnjaštvo
- Gig ekonomija
- on-demand (ekonomija na zahtevo)
- Shering ekonomija
- Peer-to-peer ekonomija
- Platforma
- Platforma notranje mobilnosti v podjetju
- ... (jutri?)

Prihodnost - alternative

Izhodiščna dejstva:

- delavnik se bo skrajšal – delovni dan, delovni teden (izginjanje delovnih mest, demografija; 80-ta leta 20. stol. zadnja reforma delovnega časa)
- ob nespremenjenih dohodkih (možni viri: davek na robote, prerazporeditev ustvarjenega – nova družbena pogodba)
- UTD
- Sprememba življenjskih ciklov: prepletanje izzivov in nalog
- Spremembe v izobraževalni vertikali in vlogi institucionalnega izobraževanja

namesto zaključka

KAJ DELO (sploh še) JE?

iskanje nove vsebine/vsebin pojmu DELO

*Slovar slo. knji. jezika: **delo** = „zavestno uporabljanje telesne ali duševne energije za pridobivanje dobrin“ ali: za doseganje različnih ciljev*

[pričakovanja 2050](#)